

DUÁLIS KÉPZÉS AZ EGÉSZSÉGÜGYBEN II.

..... BUDAPEST, 2022

Szerzők:

Kárpát Kinga, Skrapits Ágnes, Molnár Márta, Barczy Erika, Kerti Emese, Saxné Fruh Katalin,
Kis Tünde, Dr. Balogh Zoltán, Dr. Oláh András

Szerkesztette:

Dr. Oláh András, Dr. Balogh Zoltán

Lektorálta:

Dr. Klész Tibor, Babonits Tamásné

A Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara köszönetét fejezi ki az innovációs és technológiai miniszternek a kiadvány elkészítéséhez és megjelenéséhez a Gazdasági-újraindítási Foglalkoztatási Alap terhére (GFA-KA-ITM-16/2021) nyújtott anyagi támogatásért.

Tisztelt Olvasó!

Mint bizonyára Ön előtt is ismeretes, a szakképzésben zajló változás köztestületünk és ágazatunk szempontjából egyaránt történelmi jelentőséggel bír, hiszen 2021. január 1-jétől a Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara látja el a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény (továbbiakban Szkt.) 100. §-ában meghatározottak szerinti szakképzési feladatokat.

Ezen jogszabályi felhatalmazásból és megítélt kötelezettségeinkből adódóan 2021. kezdetén megalakítottuk Országos Szakképzési Központunkat, amelynek irányításával mind a 20 területi szervezetünkénél kialakítottuk a feladat ellátásához szükséges személyi és tárgyi feltételeket, valamint a szabályozási környezetet. Mint minden jelentős fejlesztést, természetesen a jelen folyamatot is kísérték kisebb-nagyobb nehézségek, azonban reményeink szerint az eltelt két évben hatékonyan tudtuk segíteni az egészségügyi szakképzés ügyét.

Egészségügyi ágazatunk szakképzésben betöltött szerepének erősítése érdekében fontosnak tartjuk az országosan egységes együttműködést a szakképzésben közreműködő szervezetekkel. Továbbra is fő céljaink között szerepel egymás kölcsönös és hatékony támogatásának elősegítése a magas minőségű, versenyképes egészségügyi szakképzés érdekében, illetve a szakképzés jogszabályi környezetének megfelelő irányba terelése a közös fellépés erejével.

A Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara a területi szervezeteivel karöltve azon tevékenykedik, hogy az egészségügyi szolgáltatók, szakképző intézmények széleskörű részletes támogatást és folyamatos tájékoztatást kaphassanak a megújult szakképzési rendszerről és az abban rejlő lehetőségekről.

Mindezek jegyében nagy örömünkre szolgál, hogy átadhatjuk olvasóinknak az immár második alkalommal megjelenő „Duális képzés az egészségügyben II.” című szakmai kiadványunkat, amelyből a szakirányú oktatásban részt vevő duális képzőhelyek, szakképző intézmények, az időközben történt jogszabályi változások kapcsán felmerült kérdésekben közérthető, gyakorlatias megoldásokra rávilágító választ kapnak.

Bízunk abban, hogy - a terveink szerint évről évre aktualizált tartalommal megjelenő - kiadványunk egyfajta alapidokumentumként nyújthat megfelelő támogatást a duális képzés útvesztőiben való eligazodáshoz.

Dr. Balogh Zoltán
elnök

Dr. Oláh András
OTTB elnök,
országos szakképzési vezető

Tartalom

1. Az új duális képzési rendszer	5
1.1. A szakképzés intézményrendszere	5
1.2. A szakmai képzés alapidokumentumai	6
1.3. A szakmai oktatás	7
1.4. Ágazati alapoktatás	8
1.5. Szakirányú oktatás	9
1.6. A duális felsőoktatás	10
2. Duális képzőhelyek a szakirányú oktatásban	11
2.1. Együttműködési formák	11
2.2. A duális képzőhelyek nyilvántartásba vétele	13
2.2.1. Minőségbiztosítás: Kamarai minőségi szempontrendszer	13
2.2.2. A képzési program	14
2.2.3. Személyi és tárgyi feltételek	15
2.3. A duális képzőhelyek hatósági ellenőrzése	16
3. Szakképzési munkaszerződéssel való részvétel a szakirányú oktatásban	18
3.1. Kifutó rendszer, különbségek a szakképzési munkaszerződés és a tanuló szerződés között	18
3.2. Jogviszonyok a szakmai oktatásban	19
3.3. Szakirányú oktatás a duális képzőhelyen, a szakképzési munkaszerződés	20
3.3.1. Szakképzési előszerződés	20
3.3.2. A szakképzési munkaszerződés megkötésének feltételei – duális képzőhely	21
3.3.3. A szakképzési munkaszerződés megkötésének feltételei – szakmát tanuló	21
3.3.4. A szakképzési munkaszerződés megszűnése és megszüntetése	22
3.3.5. A szakképzési munkaszerződésből fakadó jogok és kötelezettségek	22
3.3.6. Külön rendelkezések a felnőttképzési jogviszonyban szakmát tanulókról	24
4. A szakirányú oktatás finanszírozási rendszere	26
4.1. A duális képzés adókedvezményének érvényesíthetősége	26
4.2. A csökkentő tétel kiszámítása szakképzési munkaszerződés után	28
4.3. Csökkentő tétel érvényesítése a kifutó rendszerben tanuló szerződés és együttműködési megállapodás alapján	28
4.4. Csökkentő tétel érvényesítése hallgatói munkaszerződés alapján	29
4.5. A sikerdíj érvényesítése	29
5. Jogszabályi háttér	30
6. Hasznos linkek, honlapok	30

1. Az új duális képzési rendszer

1.1. A szakképzés intézményrendszere

A 2020/2021-es tanévtől bevezetett új szakképzési rendszer központi eleme a duális képzés, azaz a szakmatanulás azon formája, amelyben - egészségügyi szakmák esetén - az egészségügyi szakképző intézmény és a duális képzőhely, azaz az egészségügyi szolgáltató szorosan együttműködve, közösen kialakított képzési program alapján készíti fel a tanulót, illetőleg a képzésben részt vevő személyt (a továbbiakban együtt: szakmát tanulót) az adott egészségügyi szakmára.

A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Szt.) szerinti intézményrendszerben a jellemzően hároméves *szakképző iskolában* és az érettségire is felkészítő, jellemzően ötéves *technikumban* lehet a 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról (a továbbiakban: Szkr.) mellékletében található egészségügyi *szakmát* tanulni a *szakmai oktatás* keretében. A szakmai végzettség másik formája a *szakmai képzés*, amely lényegében a felnőttképzésnek felel meg és ahol *szakképzéseket* lehet szerezni (például Betegkísérő, Műtősségéd-gipszmeszter). Szakmát csak szakképző intézményben lehet oktatni, míg szakképzést felnőttképző intézményben is. (A sajátos nevelési igényű gyermekeket felkészítő szakiskolákban tipikusan nem folyik egészségügyi képzés, egyetlen kivétel az Egészségfejlesztési segítő végzettség, amelyet ebben az iskolatípusban lehet megszerezni¹.)

2022. január 1-jéig csak technikus egészségügyi szakmákat lehetett megszerezni, ezt követően azonban a hároméves *Alapápolási munkatárs* szakma Szakmajegyzékbe kerülésével a szakképző iskolai képzés is megjelent az egészségügyi képzések palettáján.

Az új intézményrendszer egyik legfontosabb eleme, hogy a technikumban az érettségi végzettséget csak az ötéves képzés végén, az érettségi részét képező szakmai vizsgával együtt kapják meg a tanulók. Nem minden technikus szakma ötéves, a Szakmajegyzékben található, összesen 9 darab hatéves technikus képzés közül öt az Egészségügy ágazatba tartozik (például az Általános ápoló vagy a Szövetetani szakasszisztens). (Az Egészségügy ágazatba tartozó szakmákkal kapcsolatos kamarai feladatokat a MESZK látja el, ugyanakkor az Egészségügyi technikai ágazat szakmái, mint pl. a Fogtechnikus esetén a kereskedelmi és iparkamarák.)

Az új szakképzési rendszer – a művészeti és pedagógiai képzések kivételével – valamennyi ágazatot, így az egészségügyet is lefed. Ez azt jelenti, hogy az Szt. szerint kell megszervezni az egészségügyi szakmai oktatást is, amely a két szakaszra oszlik, az *ágazati alapoktatásra*, valamint a *szakirányú oktatásra*.

¹ Lásd: https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/sni_szakiskola

1.2. A szakmai képzés alapküldokumentumai

A Szakmajegyzékben szereplő egészségügyi szakma oktatására a képzési és kimeneti követelmények, az azok alapján közzétett programterv, illetve az ezek figyelembevételével a szakképző intézmény és a duális képzőhely által közösen elkészített képzési program szerint kerül sor.

Képzési és kimeneti követelmények

A szakmai oktatás alapküldokumentuma a kötelezően alkalmazandó képzési és kimeneti követelmény (a továbbiakban: KKK), amely minden egyes szakmához előírásra kerül. A KKK-kban vannak meghatározva – többek között – a szakma adatai, az előképzettség, az, hogy szükséges-e egészségügyi vagy pályaalkalmassági követelmény, a szakma keretében ellátható legjellemzőbb foglalkozás, tevékenység és munkaterület, az egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama, a szakmai oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételek és a szakmai vizsga követelményei.

A szakképzési munkaszerződéssel rendelkező szakmát tanulóknak a szakmai vizsgára való, KKK szerinti felkészítésért a duális képzőhely a szakképző intézménnyel közösen felel. A KKK-k az Innovatív Képzéstámogató Központ (a továbbiakban: IKK) honlapján (<https://szakkepzes.ikk.hu>) érhetők el.

Programterv

A szakképző intézményben a nevelő és oktató munka a KKK és a programterv szerint folyik. A programterv alkalmazása nem kötelező, a benne megfogalmazottakat ajánlásként kell figyelembe venni. A programterv tartalmazza – többek között – a tananyagegységeket, azok célját, tartalmát, terjedelmét és a tananyagegységekhez rendelt időkeretet, az egyes tananyagegységek évfolyamonkénti ajánlott megoszlását, oktatójának képesítési követelményeit és alkalmazott képzési módszereit, a személyi, tárgyi és egyéb feltételeket és ezek biztosításának módját. A programtervnek biztosítania kell, hogy az ágazati alapoktatásban azonos ágazati alapozó ismeretek kerüljenek oktatásra, valamint, hogy a szakképző iskolában a 9-11. évfolyamon a teljes időkeret 33%-a, a technikumban pedig a 9-12. évfolyamon a teljes időkeret legalább 60%-a a közismereti kerettantervben meghatározottak átadásához álljon rendelkezésre. A programterv tartalmazza a szakképző intézmény által a helyi gazdasági környezet egyedi elvárásaihoz igazodó szakmai célokra szabadon felhasználható időkeretet is.

Szakmai program

A szakképző intézményben a szakmai program a KKK és a programtervben ajánlásként megfogalmazottak figyelembevételével kerül kidolgozásra. Szakmai program a felnőttképző által az általa szervezett részszakmára történő felkészítésre kidolgozott dokumentum neve is. (A kettő nem tévesztendő össze.)

Programkövetelmény

A felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény alapján folyó *szakmai képzésben megszerezhető szakképesítések* kimeneti követelményei a programkövetelményekben kerültek meghatározásra. (A programkövetelmények szintén az IKK honlapján érhetők el.)

A *programkövetelmény tartalmazza* – többek között – a *szakmai képzés megnevezését, KEOR kódját, az iskolai és szakmai előképzettséget, egészségügyi alkalmassági követelményt és gyakorlatot, a minimális és maximális foglalkozások számát, a megszerezhető szakképesítéssel ellátható legjellemzőbb tevékenység vagy munkaterület rövid leírását és a képesítő vizsga követelményeit.*

Képzési program

A duális képzés megszervezése szempontjából talán a képzési program a legfontosabb dokumentum, amely alapján a szakirányú oktatást meg kell szervezni. A képzési program alapvetően a szakképző intézmény szakmai programjának a része, amely a szakirányú oktatásban szakmánként határozza meg a megtanítandó és elsajátítandó tananyagelemeket, és a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy teljesítménye ellenőrzésének és értékelésének, illetve minősítésének módját. (A képzési programról részletesebben a 2.2.2 pontban.)

1.3. A szakmai oktatás

Szakirányú oktatást a szakképző intézmény és a duális képzőhely is szervezhet, utóbbi a szakmát tanulóval kötött szakképzési munkaszerződés keretében. A szakképzési munkaszerződéssel munkaviszony jön létre, a szakmát tanuló pedig munkabért kap. A duális képzőhely az egészségügy területén az a szervezet lehet, amelyet – a gazdasági kamara törvényben előírt szakképzési feladatait ellátó – a MESZK nyilvántartásba vett. A duális képzőhely (jellemzően egészségügyi szolgáltató) a szakirányú oktatás megszervezésért meghatározott adókedvezményre jogosult. (Lásd részletesebben a 4. fejezetben.) Szakképzési munkaszerződést a tanulói jogviszonyban álló tanuló és a Szakmajegyzék szerinti egészségügyi szakmát tanuló, 25. életévét betöltött, a szakképző intézménnyel felnőttképzési jogviszonyban álló felnőtt („képzésben részt vevő személy”) is köthet. (Őket a továbbiakban együttesen „szakmát tanulóknak” nevezzük jelen kiadványunkban.)

Az egészségügyi szakma megszerzésére irányuló *szakmai vizsgát* az akkreditált vizsgaközpontban lehet tenni, csakúgy, mint a programkövetelmény szerinti egészségügyi szakképesítés megszerzésére irányuló *képesítő vizsgát*

A tanulói jogviszonyukat 2020. május 31. előtt létesített tanulók az OKJ-s végzettség megszerzése céljából folytatott tanulmányaikat a korábbi szabályok szerint fejezhetik be kifutó rendszerben, a duális képzőhelyeken tanuló szerződés, illetőleg együttműködési megállapodás keretében. Ezen kifutó képzési formára ugyanakkor a szociális hozzájárulási adóról szóló 2018. évi LII. törvény (a továbbiakban: Socho tv.) új finanszírozási előírásait kell alkalmazni. (Lásd részletesebben a 4. fejezetben.)

A duális képzésben megszerezhető egészségügyi végzettségek

Az Szkr. 1. mellékletében található Szakmajegyékben az Egészségügy ágazathoz rendelt összesen 12 alapszakma található. Ebből 7 szakmának vannak ún. szakmairányai, amelyek száma összesen 23. Az Egészségügyi asszisztensnek 8 szakmairánya van (pl. Audiológiai asszisztens, Endoszkópos asszisztens, Fogászati asszisztens stb.) A 12 szakmából 11 technikus és egy szakképző iskolai.

2022. január 1-jén két új egészségügyi szakma került felvételre a Szakmajegyékbe, a technikumban megszerezhető *Csecsemő- és gyermekápoló* és a szakképző iskolában elsajátítható *Álápópolási munkatárs*. A *Gyakorló ápoló* szakma pedig megfelelő kifizetési idő biztosítását követően végül a 2022. szeptember 15-én törlésre került a Szakmajegyékből.

Egészségügyi végzettségek a programkövetelmény alapján a szakmai képzésben (felnőttképzésben) megszerezhető szakképesítések is. Az Egészségügy irányon (területen) belül összesen 21 végzettség szerezhető meg, amelyek további 5 „alirányba” tartoznak (Ápolás és szülésznőképzés, Fogászat, Gyógyszerészet, Orvosi diagnosztikai és kezelési technológiák, Terápia és rehabilitáció), pl. Betegkísérő, Műtősegéd-gipszmester stb. Ez utóbbi szakképesítések nem a duális képzésben szerezhetők meg.

1.4. Ágazati alapoktatás

Az ágazati alapvizsgával záruló *ágazati alapoktatás* a szakképző intézményekben folyik a szakirányú oktatást megelőzően, amely magában foglalja az adott ágazat közös szakmai tartalmait a KKK-kban meghatározottak szerint (*Szkt. 74. §*).

Az ágazati alapoktatást a szakképző intézményben kell megszervezni, ami azt jelenti, hogy a duális képzőhely nem szervezhet ágazati alapoktatást. Előfordulhat ugyanakkor, hogy egy iskola már az ágazati alapoktatási szakaszban is igénybe vesz egy duális képzőhelyet, egészségügyi szolgáltatót, azonban ez nem szakképzési munkaszerződéssel, hanem az iskola és a duális képzőhely közötti egyéb megállapodással történhet, és ekkor sem a duális képzőhely a felelős az ágazati alapoktatás megszervezésért, hanem az iskola. Erre a szakaszra a duális képzés adókedvezménye sem számolható el.

Az ágazati alapoktatás időtartama a technikumban kettő tanév, amelyet a 9-10. évfolyamon kell teljesíteni (hatéves képzés esetén is), a szakképző iskolában pedig egy tanév, amelyet a 9. évfolyamon kell teljesíteni (*Szkr. 222. §*).

Azon képzések esetén, amikor a szakmára történő felkészítést érettségizett tanulóknak szervezi meg a szakképző intézmény (ez a kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítés), a képzési idő kettő tanév (hatéves képzés esetén három év). Ebben az esetben az ágazati alapoktatást a szakmai oktatás első félévében kell megszervezni, az ágazati alapoktatás időtartama tehát fél év, a szakirányú oktatás pedig másfél év.

Ahhoz, hogy egy szakmát tanuló szakképzési munkaszerződést köthessen egy duális képzőhellyel, az ágazati alapoktatást követően a szakképző intézmény által szervezett ágazati alapvizsgát kell tennie, amelynek bonyolítására a tanulmányok alatti vizsga szabályait kell alkalmazni. Mindez azt is jelenti, hogy a tanuló nem léphet magasabb évfolyamba, illetőleg

nem vehet részt a szakirányú oktatásban szakképzési munkaszerződéssel, ha sikertelen ágazati alapvizsgát tett.

Az ágazati alapvizsga az egészségügyi szakmát tanulónak az egészségügyi ágazatban történő munkavégzéshez szükséges szakmai alaptudását és kompetenciáit méri, amelynek az egészségügyi ágazatba tartozó valamennyi szakma tekintetében azonos a szakmai tartalma (*Szkt. 91. §*). Az ágazati alapvizsgát vizsgabizottság előtt kell letenni, amelynek elnökét a MESZK-nek a szakképző intézmény feladatellátási helye szerint illetékes területi szerve delegálja. A sikeres ágazati alapvizsga a KKK-kban meghatározott munkakör betöltésére való alkalmasságot igazol. Ez azt jelenti, hogy mind a 12 egészségügyi szakma, így például az Ortopédiai Műszerész esetén is a *segédápoló* munkakör tölthető be az egészségügyi ágazati alapvizsgával.

1.5. Szakirányú oktatás

A duális képzés ténylegesen a szakirányú oktatás szakaszában valósul meg, itt kerül sor az ellátandó munkatevékenységekhez szükséges szakmai elméleti és gyakorlati ismeretek átadására. A szakirányú oktatásra mind a szakképző intézményben, mind a duális képzőhelyen sor kerülhet, utóbbi esetben szakképzési munkaszerződés keretében (*Szkt. 76. §*).

Maga a szakirányú oktatás két szakaszra oszlik, amennyiben azt a szakképző intézmény szervezi meg, a tanítási évben teljesítendő oktatásra és a tanítási éven kívüli egybefüggő (azaz nyári) gyakorlatra. Amennyiben azonban szakképzési munkaszerződés megkötésére kerül sor, annak hatálya alatt folyamatos a munkavégzés, nincs külön tanítási évre eső és nyári gyakorlat, csak oktatás és gyakorlat. Így például az őszi, a téli és a tavaszi szünet ideje alatt is szervezhető szakirányú oktatás a szakképzési munkaszerződést kötött szakmát tanuló számára, míg az iskola által szervezett szakirányú oktatás esetén csak a tanítási évben teljesítendő igazolatlan mulasztásának pótlása céljából.

A szakmát tanuló védelme érdekében a szakirányú oktatás szervezésének több korlátja is van, például felnőtt esetén annak napi időtartama a 8 órát, fiatal munkavállaló esetén pedig a 7 órát nem haladhatja meg, este 22 óra és reggel 6 óra között pedig egyáltalán nem kerülhet rá sor. Amennyiben a szakirányú oktatási idő a napi 4,5 órát meghaladja, legalább 30 perc megszakítás nélküli szünetet kell biztosítani, 6 óránál hosszabb szakirányú oktatás esetén pedig legalább 45 percet. Két szakirányú oktatási nap között pedig legalább 16 óra folyamatos pihenőidőt kell biztosítani a szakmát tanuló részére, legyen szó akár tanulóról, akár felnőttéről (*Szkt. 78. §*).

A szakmát tanuló több jog és védelem is megilleti az Szkt. alapján, a szakképzési munkaszerződést kötött személyt pedig a *munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény* (a továbbiakban: Mt.) alapján további jogok is. Szakképzési munkaszerződés nélkül is jár a szakmát tanulónak az Mt. szerinti érdekvédelem, az egészséget nem veszélyeztető biztonságos munkavégzési körülmények, a munkavédelmi oktatás, valamint az orvosi vizsgálat (*Szkt. 79. §*).

A szakirányú oktatásban való részvétel kötelező és a mulasztást pótolni kell, a szakmát tanuló csak a szakirányú oktatáshoz kapcsolódóan meghatározott feladatellátására lehet kötelezni.

Az egészségügyi szolgáltatók esetén, a kórházakban és az szakrendeléseken ezen feltételek biztosítása a szakmai oktatásban való részvételtől függetlenül is elengedhetetlen, ugyanakkor az egészségügyi ágazati előírások mellett az Szt. valamennyi ágazatra alkalmazandó előírásait is be kell tartani az egészségügyi szakirányú oktatás során.

1.6. A duális felsőoktatás

Duális képzésnek nevezzük a felsőoktatási duális képzést is, amely azonban nem a Szakma-jegyzék szerinti valamely szakma megtanulására, hanem egyetemi végzettség megszerzésére irányul. Duális felsőoktatási képzés ugyanis az egészségtudomány képzési területen indított gyakorlatigényes alapképzési szakon, illetve mesterképzési szakon is folyhat. A hallgató a duális képzésben hallgatói munkaszerződés alapján végezhet munkát, amelynek idejére díjazás illeti, ennek mértéke legalább a minimálbér 65%-a. Az egészségtudomány képzési területen folyó duális felsőoktatási képzéssel kapcsolatban azonban a MESZK-nek nincsenek kamarai feladatai.

2. Duális képzőhelyek a szakirányú oktatásban

A szakirányú oktatás célja, hogy a szakmát tanulók számára biztosítsa a szakma keretében ellátandó munkatevékenységekhez szükséges ismeretek és készségek elsajátítását, képessé tegye azok gyakorlatban történő alkalmazására és a tanulót, illetve a képzésben részt vevő személyt a szakmai vizsgára felkészítse. Fenti célok eléréséhez elengedhetetlen, hogy a szakmát tanulók szakmai gyakorlatukat duális partner bevonásával teljesíthessék.

Egészségügyi szakma megszerzésére történő felkészítésben duális képzőhelyként működő egészségügyi szolgáltatók vehetnek részt az adott szakmától függően. A duális képzés lényegi eleme, hogy a közismeretet és a szakmai alapozást a szakképző intézmény végzi, míg a gyakorlati ismereteket a duális képzőhelyen sajátítják el a szakmát tanulók.

Az Szt.-nek az ún. kamarai garanciavállalásra vonatkozó szabálya előírja, hogy a szakképző intézményben a szakirányú oktatás akkor teljesíthető, ha a szakmát tanuló duális képzőhelyen való részvétele a szakirányú oktatásban nem biztosítható. Ez azt jelenti, hogy amennyiben van olyan képzőhely, ahol a szakmát tanuló a gyakorlatát tudja teljesíteni, az iskolában nem is vehet részt szakirányú oktatásban. Ennek tényét a gazdasági kamarának, azaz a MESZK-nek kell igazolnia a belső szabályozó eszközében meghatározott módon (Szt. 76. § [1] bekezdés).

Tekintettel arra, hogy az iskolák által működtetett tanműhely nem vehető duális képzőhelyként nyilvántartásba, valamint az egészségügy ágazat szakmai oktatásának specialitásai miatt, a MESZK a klinikai gyakorlatok kizárólag iskolai tanműhelyben történő letöltését szakmailag nem tartja támogathatónak.

Az egészségügyi képzés szigorú előírások szerint folyik, például meghatározott, hogy egy Általános ápoló szakmát tanuló a képzés 6 éve alatt az egyes tananyagegységeket, tantárgyakat (klinikai gyakorlat, járványtan stb.) az egészségügyi szolgáltató (kórház, klinika, egyéb egészségügyi intézmény) mely egységénél kell, hogy teljesítse.

2.1. Együttműködési formák

Ágazati képzőközpontok

A duális képzőhelyek egyik sajátos formája az *ágazati képzőközpont*, amely a duális képzőhelyi követelményeknek való együttes megfelelés érdekében történő együttműködés céljából alakítható. Létrehozásának alapvető célja tehát, hogy egyes képzők összefogjanak, amennyiben ebben a formában eredményesebben tudják megvalósítani a szakirányú oktatást, kapacitáskihasználás, szakmai tudás- vagy eszközmegosztás, vagy akár az erőforrások hatékonyabb felhasználása okán.

A nonprofit gazdasági társaságként működő ágazati képzőközpont háromféleképpen hozható létre: *vagy* legalább 4 mikro- vagy kisvállalkozás által, *vagy* legalább 2 középvállalkozás vagy nagyvállalat által, *vagy* mennyiségi előírás nélkül bármilyen gazdálkodó szervezet és egy szakképzési centrum által. Fontos, hogy az első két formában csak vállalkozás hozhat létre ágazati képzőközpontot (pl. költségvetési szerv nem), ugyanakkor az Szt. szerinti szakmai

szervezet legfeljebb 10%-os tulajdonosa lehet az ágazati képzőközpontnak, a szakképzési centrum pedig csak legfeljebb 60%-os tulajdoni hányadot szerezhethet az ágazati képzőközpontban (*Szkt. 81. §*).

Tudásközpont és vállalati képzőközpont

Az ágazati képzőközpont mellett felsőoktatási együttműködés céljából *tudásközpont*, illetőleg *vállalati képzőközpont* is alakítható.

Tudásközpontként a szakirányú oktatás és a felsőoktatási duális képzés egy képzőközpontban történő megvalósítása céljából az az ágazati képzőközpont működhet, amelyet a felsőoktatási intézmény és a szakképzési centrum együttesen legalább 51%-os tulajdoni hányadával jött létre. A tudásközpont szervezeti minőséget – a társaság alapításakor vagy később – a gazdasági társaság kérelmére a cégbíróság állapítja meg. A gazdasági társaság a tudásközponti szervezeti minőséget cégnevében feltüntetheti.

Vállalati képzőközpontot saját szervezetén belül a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény hatálya alá nem tartozó, saját tanműhellyel rendelkező gazdálkodó szervezet (azaz jellemzően közepes vagy nagyvállalat) működtethet önállóan vagy más gazdálkodó szervezet megbízása alapján folytatandó szakirányú oktatás céljából. Ennek feltétele, hogy az utolsó éves nettó árbevételének legalább 90%-a vállalalkozási tevékenységből származzon.

A közreműködő

A duális képzőhely a szakmát tanuló szakirányú oktatásához *közreműködőt* vehet igénybe. A közreműködő lehet egy másik duális képzőhely, de akár a szakképző intézmény is. A közreműködői rendszer előnye, hogy amennyiben egy duális képzőhely nem tudja biztosítani személyi, tárgyi feltételek vagy kapacitáshiány miatt a szakirányú oktatás rá eső részét, akkor bevonhat egy másik képzőt a képzés egy bizonyos szakaszára, tananyagegységének leoktatására.

Az ilyen közreműködés esetén a közreműködőnél, mint munkáltatónál történő foglalkoztatás nem minősül munkaerő-kölcsönzésnek, azonban arra a munkaszerződéstől eltérő foglalkoztatás Mt.-ben meghatározott szabályait kell alkalmazni. (Annak időtartama naptári évenként összesen a 44 beosztás szerinti munkanapot vagy 352 órát nem haladhatja meg. Ezt időarányosan kell alkalmazni.)

Figyelemmel kell lenni arra is, hogy a duális képzőhelynek a szakképzési munkaszerződés aláírásával egyidejűleg írásban kell tájékoztatnia a szakmát tanulót a duális képzőhely által igénybe vett vagy várhatóan igénybevételekre kerülő közreműködőről a következő adatokkal: a közreműködő megnevezése, székhelyén vagy telephelyén lévő szakirányú oktatási helyszíne vagy helyszínei, képviselőjének családi és utóneve, a szakmát tanuló közreműködőhöz történő kirendelésének időtartama.

2.2. A duális képzőhelyek nyilvántartásba vétele

A duális képzőhely akkor vehet részt a szakirányú oktatásban, ha a képzőhely székhelye vagy telephelye szerint illetékes gazdasági kamara – egészségügyi szakképzés esetén a MESZK területi szerve – nyilvántartásba vette. A nyilvántartásba vételnek az új szakképzési rendszerben két olyan új eleme van, amelyet a 2011-es szakképzési törvény alapján még nem kellett teljesíteni: a minőségirányítási rendszer kialakítása és a képzési program elkészítése.

Duális képzőhelyként képzőközpont vagy gazdálkodó szervezet (így például az egészségügyi szolgáltató is) vehető nyilvántartásba. Fontos, hogy szakképző intézmény nem lehet önállóan duális képzőhely.

A nyilvántartásba vételnek négy fontos feltétele van:

- a duális képzőhelyen biztosítottak legyenek a szakirányú oktatás megszervezésének feltételei,
- a duális képzőhely rendelkezzen meghatározott végzettséggel és szakképesítéssel vagy szakképzettséggel és gyakorlattal rendelkező gyakorlati oktatóval,
- a duális képzőhely rendelkezzen az általa vállalt szakirányú oktatáshoz szükséges eszközzel és felszereléssel,
- a duális képzőhely a szakképző intézmények által alkalmazott minőségirányítási rendszert működtessen *vagy* megfeleljen legalább a gazdasági kamara által kidolgozott szempontrendszerben meghatározott minőségi követelményeknek.

A nyilvántartásba vételre hatósági eljárás keretében kerül sor az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény alapján, és a duális képzőhelyek nyilvántartása közhiteles hatósági nyilvántartásnak minősül. A nyilvántartásba vételi eljárás ingyenes, tehát a duális képzőhellyé válásért igazgatási szolgáltatási díjat nem kell fizetni.

A nyilvántartásba vétel folyamatát 2023-tól a MESZK-Egészségügyi Szakképzési Informatikai Rendszer (MESZK-ESZIR) támogatja (www.meszkeszir.hu). A MESZK-ESZIR-ben lehet regisztrálni elektronikusan a leendő duális képzőhelyeknek az eljárás lefolytatására, amely ezt követően is rendelkezésükre áll. (Az ágazati képzőközpontok nyilvántartásba vétele egyelőre továbbra is papír alapon működik.) A MESZK-ESZIR mindezen túl támogatja a MESZK szakképzéssel foglalkozó munkavállalóinak munkáját, pl. a kamarai gyakorlati oktatói képzés szervezését, a Kossuth Zsuzsanna Nemzeti Egészségügyi Szakképzési Versenyt, illetőleg adatokat, statisztikákat és gyakran ismételt kérdéseket és válaszokat is tartalmaz.

2.2.1. Minőségbiztosítás: Kamarai minőségi szempontrendszer

A minőségirányítási rendszer működtetése és a legalább a gazdasági kamara által kidolgozott szempontrendszerben meghatározott minőségi követelményeknek történő megfelelés a jogszabályban előírt követelmény teljesítése szempontjából teljesen egyenértékű. Ez azt jelenti, hogy egy egészségügyi szolgáltató mindegy, hogy olyan minőségirányítási rendszert alakít-e ki, mint amelyet a jogszabály a szakképző intézmények részére előír (*Szkt. 19. § [3] bekezdés*) vagy a kamarai minőségi szempontrendszert alkalmazza.

A minőségpolitika folytatása a duális képzésben a képzés minőségének javítását szolgálja azáltal, hogy a duális képzőhely meghatározza a képzés célját, folyamatait, azokat dokumentálja, időről időre értékeli és elemzi, amennyiben pedig szükséges, korrigálja a képzési folyamat azon elemeit, amelyek nem a céloknak megfelelően kerültek végrehajtásra. Fontos, hogy nem elegendő, hogy a duális képzőhely „bármilyen” minőségirányítási rendszerrel rendelkezzen, a szakképző intézményhez hasonlóan olyat kell működtetnie, amely a képzés folyamataira vonatkozóan került ki- vagy átalakításra.

A minőségirányítási politika fontos része az önértékelés, azaz a duális képzőhely a szakirányú oktatási tevékenységével kapcsolatosan meghatározott időszakonként önértékelést kell, hogy végezzen. Ennek keretében meghatározza a fejlesztendő területeket, az erősségeit, értékeli az oktatói tevékenységét stb.

Amennyiben a duális képzőhely úgy dönt, hogy ehelyett a kamarai minőségi szempontrendszert alkalmazza, az szintén elfogadható. A MESZK Országos Szakképzési Központja elkészítette a *„Minőségi szempontrendszer a duális képzőhelyek nyilvántartásba vételére a szakirányú oktatás vonatkozásában”* című dokumentumát, amely irányadó a Szakmajegyzék szerinti egészségügyi szakmát oktató duális képzőhelyek számára.

A MESZK kamarai minőségi szempontrendszere tartalmazza annak célját, a hatályát, az alapelveket, a duális képzőhelyként történő működés feltételeit, ezen belül pedig a nyilvántartásba vétel, a szakirányú oktatás személyi és tárgyi feltételeit, továbbá a szakmát tanuló védelmére vonatkozó szempontokat a szakirányú oktatás során, illetőleg a szakirányú oktatás folytatásának kötelező dokumentumait

2.2.2. A képzési program

A duális képzőhelyként történő nyilvántartásba vétel másik fontos új feltétele a képzési program, amely a duális képzőhely, egészségügyi szolgáltató számára határozza meg a képzés menetét, azt, hogy a duális képzőhely hogyan valósítja meg a szakirányú oktatást. Természetesen ez a dokumentum az adott egészségügyi szakmára kiadott (közzétett) KKK, illetőleg ahhoz kapcsolódóan elkészített programterv alapján kerül kidolgozásra.

A képzési program az egészségügyi szakképző intézmény és a duális képzőhelyként működő egészségügyi szolgáltató nagyfokú együttműködésének eredményeként készül el. A képzési programot tehát az iskola a duális képzőhellyel *közösen* alakítja ki úgy, hogy az tartalmazza a tananyagelemek oktatásának a szakképző intézmény és a duális képzőhely közötti megosztását, valamint a szakképző intézmény és a duális képzőhely általi közös értékelés és minősítés szempontjait. A képzési programban meg kell határozni a szakirányú oktatás előkészítésére, szervezésére és lebonyolítására vonatkozó szabályokat.

A MESZK a képzési program közös kialakítására a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara által elkészített szakmai útmutatót ajánlja (<https://dualis.mkik.hu/szakmai-anyagok>).

A képzési programnak a szakképzési szabályozás egyéb területein is kiemelt jelentősége van. Így például, ha a duális képzőhely a szakképzési munkaszerződés keretében nem csak a szakmai gyakorlati ismeretek átadását vállalja, hanem a szakmai elméletet is magában foglaló teljes szakirányú oktatást, az is csak a képzési programban lefektetettek szerint valósulhat meg.

Amennyiben egy egészségügyi szolgáltató saját munkavállalóját kívánja Szakmajegyzék szerinti szakmára képezni, a szakirányú oktatás – egyéb feltételek teljesülése mellett – a foglalkoztatónál a szakképző intézménnyel közösen elfogadott képzési program alapján is teljesíthető, tekintet nélkül arra, hogy a foglalkoztató duális képzőhelynek minősül-e.

Akkor is jelentősége van a képzési programnak, ha a duális képzőhely közreműködőt vesz igénybe a szakirányú oktatás egy részének megvalósítására. Ekkor a duális képzőhely és a közreműködő közötti együttműködés megvalósítására megkötött szerződésnek tartalmaznia kell azt is, hogy a közreműködő a képzési program alapján mely tananyagegység oktatását vállalja. (A közreműködőre vonatkozó részletesebb szabályokat lásd a 2.2. pontban.)

Ha a tanuló szakmai felkészültsége elmarad a közösen elfogadott képzési program alapján elvárható mértéktől és ez a duális képzőhely felelősségére vezethető vissza, a szakképző intézmény - az erről való tudomásszerzéstől számított 15 napon belül - köteles tájékoztatni a MESZK területileg illetékes szervét.

A képzési program a minőségbiztosítás egyik eszköze is, amelynek a szabályozott folyamatok mellett rugalmasságot is kell biztosítani a rendszerben.

2.2.3. Személyi és tárgyi feltételek

A szakirányú oktatás követelményeire való felkészítéshez szükséges tárgyi eszközöket és személyi feltételeket a szakirányú oktatást folytató szervezet biztosítja. Az adott szakmára kiadott KKK-ban kell meghatározni – többek között – a szakmai oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételeket (eszközjegyzék). Ezek a tárgyi feltételek külön kerültek meghatározásra az ágazati alapoktatás és a szakirányú oktatás szakaszaira, illetőleg a záró évfolyam végi vizsgára felkészítő oktatásra vonatkozóan.

Például az *Általános ápoló* szakma esetén a szakmai oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételek eszközjegyzéke tartalmazza – többek között – az ágazati alapoktatásra vonatkozóan az elméleti oktatótermen, a demonstrációs termen, a műszer- és eszköztároló szekrényeken és az elsősegélynyújtási, csecsemőgondozási eszközökön túl a betegazonosításhoz szükséges eszközöket, a felszerelt ágyazó kocsit, ágyneműt, gyakorlótermenként legalább 3 betegágyat a tartozékaival, valamint a betegmozgatás eszközeit, az oxigénterápia eszközeit vagy a laboratóriumi minták vizsgálatra küldéséhez szükséges eszközöket. A 12. évfolyam végi vizsgára felkészítő oktatásra előírt eszközjegyzék pedig a fentiekén túl előírja – egyebek mellett – az ápolási beavatkozások gyakorlására alkalmas felnőtt, csecsemő és gyermek betegápolási fantomok, az infúzió adásához szükséges eszközök, a betegmegfigyelő monitor és tartozékai, a diagnosztikai eszközök, illetőleg a sérülések rögzítésének eszközei meglétét is.

A személyi feltételek előírása nem más, mint a megfelelő végzettségű szakoktatók biztosítása a duális képzőhelyen. A duális képzőhelyen ugyanis oktató csak az lehet, aki cselekvőképes, nem áll a szakirányú oktatási tevékenység folytatását kizáró foglalkozástól eltiltás hatálya alatt, a duális képzőhely által vállalt szakmának megfelelő, államilag elismert, legalább középfokú szakirányú szakképzettséggel és legalább ötéves, az érintett szakképzettségnek megfelelő szakmai gyakorlattal, továbbá kamarai gyakorlati oktatói vizsgával rendelkezik.

Az egészségügyért felelős miniszter felelősségi körébe tartozó szakmák, illetve szakmai irányok esetében a kamarai gyakorlati oktatói vizsga letétele alól az alábbi esetekben lehet mentesülni:

- a duális képzőhely által vállalt szakmának megfelelő szakirányú felsőfokú szakképzettség és legalább kétéves szakirányú szakmai gyakorlat *vagy* felsőfokú végzettséggel, szakirányú középfokú szakképzettség és legalább ötéves szakirányú szakmai gyakorlat megléte esetén,
- ami az egészségügyi ágazat tekintetében kiemelt jelentőségű: egészségügyi gyakorlatvezető szakképesítés megléte esetén, vagy
- ha a gyakorlati oktató a 60. életévét betöltötte.

2.3. A duális képzőhelyek hatósági ellenőrzése

A MESZK gazdasági kamarai feladatokat ellátó területi szerve emellett, hogy kidolgozza a duális képzőhely nyilvántartásba vételére vonatkozó minőségi feltételeket és vezeti a duális képzőhelyek nyilvántartását, elősegíti a szakképzési munkaszerződések megkötését, minősíti és ellenőrzi a duális képzőhelyek szakirányú oktatási tevékenységét. Ez az ellenőrzési tevékenység – hasonlóan a nyilvántartásba vételhez – hatósági eljárás keretében, az általános közigazgatási rendtartás alapján történik.

Az ellenőrzés

A szakképzés ellenőrzési rendszere hatósági ellenőrzésből és a minőségirányítási rendszer külső értékeléséből áll. A hatósági ellenőrzés célja, hogy a duális képzőhelyek a szakirányú oktatás időszaka alatt betartsák a képzésre vonatkozó jogszabályi előírásokat. A duális képzőhely hatósági ellenőrzésében részt kell, hogy vegyen azon szakképző intézmények közül legalább egynek a képviselője, amellyel a szakirányú oktatásban részt vevő tanuló tanulói jogviszonyban, illetve képzésben részt vevő személy felnőttképzési jogviszonyban áll. A hatósági ellenőrzés indulhat a MESZK területi szerve által a szakmát tanuló, a szakképző intézmény vagy a nyilvántartásban szereplő duális képzőhely megkeresésére, de indulhat hivatalból vagy az egészségügyért felelős miniszter kezdeményezésére is. Megjegyzendő, hogy 2022 májusától a belügyminiszter látja el az egészségügyért felelős miniszter feladatait a korábbi emberi erőforrások minisztere helyett.

Az ellenőrzésnek ki kell terjednie többek között a személyi és tárgyi feltételek meglétének vizsgálatára, arra, hogy a szakirányú oktatás a szakmára kiadott programtanterv szerint folyik-e, hogy a duális képzőhely a szakképzési munkaszerződésben vállalt kötelezettségeinek eleget tesz-e, megfelelőek-e a duális képzőhely oktatójának alkalmazási feltételei, teljesülnek-e az egyidejűleg maximálisan, illetőleg az összesen oktatható tanuló létszámra vonatkozó előírások, biztosítottak-e a tanulói kedvezmények és a munkabér (juttatások), a tanulói munka- és balesetvédelemi előírások, illetőleg az egyenlő bánásmód követelménye.

Alkalmazható szankciók

A hatósági ellenőrzés lefolytatására jogosult MESZK területi szerve a duális képzőhellyel szemben figyelmeztetést, közigazgatási bírságot vagy annak kiszabását követő 2 éven belül azonos jogsértés esetén a szakirányú oktatás folytatásától legfeljebb 3 évre történő eltiltást alkalmazhat.

Az Szt. értelmében a szakképző intézmény és a duális képzőhely nem szedhet térítési díjat és tandíjat a szakirányú oktatás szakképzési munkaszerződés keretében folyó része után. Ha ezen tilalom megszegéséről szerez tudomást valaki, tájékoztatnia kell a nyilvántartásba vételre illetékes kamarát. A jogsértés megállapítása esetén a duális képzőhelyet a kamara legfeljebb 3 évre eltilthatja a szakirányú oktatásban való részvételtől. A tilalmat megszegő duális képzőhely köteles az elfogadott ellenszolgáltatást visszafizetni a szakmát tanulónak és a tilalmat megszegő duális képzőhely nevét a kamarának nyilvánosságra is kell hoznia (*Szkr. 5. §*).

A szakirányú oktatásban való részvételtől eltiltó határozat egyik fontos következménye, hogy a határozat véglegessé válásának napján az eltiltott duális képzőhely által megkötött valamennyi szakképzési munkaszerződés megszűnik.

Amennyiben a MESZK területi szerve a duális képzőhely ellenőrzése keretében megállapítja, hogy a tanuló teljesítményének, előmenetelének értékelésekor vagy minősítésekor a tanuló szakmai felkészültsége elmarad a szakirányú oktatás képzési programja alapján elvárható mértéktől és ez a duális képzőhely felelősségére vezethető vissza, a MESZK területi szerve a duális képzőhelyet legfeljebb 3 évre eltilthatja el a szakirányú oktatásban való részvételtől.

Felülvizsgálat

A MESZK az Szt. előírásai alapján 2022. augusztus 31-ig hivatalból felülvizsgálta a 2011-es szakképzési törvény szerinti gyakorlati képzés folytatására jogosult szervezetek (azaz a „régiképzőhelyek”) közhiteles hatósági nyilvántartását, és azt, aki a duális képzőhelyre az Szt.-ben meghatározott szabályoknak megfelelt, a duális képzőhelyek (új) nyilvántartásába felvette. A nyilvántartásba-vételi folyamat természetesen ezzel nem zárult le, az folyamatos, azaz ezt követően is lehetőség van a nyilvántartásba vételre.

3. Szakképzési munkaszerződéssel való részvétel a szakirányú oktatásban

3.1. Kifutó rendszer, különbségek a szakképzési munkaszerződés és a tanuló szerződés között

A duális képzés átalakítását követően a két rendszer, a korábbi és az új még a 2023/2024-es tanévig párhuzamosan fut egymás mellett. Azok a tanulók ugyanis, akiknek tanulói jogviszonya 2020. május 31. előtt jött létre, tehát a korábbi, az OKJ-ban található szakképesítéseket kezdték el tanulni, még a régi, kifutó rendszerben folytatják és fejezik be a tanulmányaikat. Ennek megfelelően tanuló szerződés alapján vehetnek részt a gyakorlati képzésben, velük szakképzési munkaszerződés nem köthető.

A megújult szakképzési rendszer legfontosabb eleme pedig éppen a szakképzési munkaszerződés, amelyet a Szakmajegyzék szerinti szakmát tanulók és a duális képzőhelyek kötnek a szakirányú oktatásra vonatkozóan. Az eddigiektől eltérően, ahogy a neve is mutatja, a szakképzési munkaszerződés munkaviszonyt létesít, azaz a duális képzőhely munkáltatóként, a szakmát tanuló pedig az őt képző munkavállalóként értelmezendő. Éppen ezért az ezzel kapcsolatos legfontosabb jogszabály az Mt., különös tekintettel annak az Szkt. -ben külön nem szabályozott témákat taglaló rendelkezéseire.

Ez **döntő különbség a korábbi tanuló szerződéshez képest**, mert azt kizárólag a 2011-es szakképzési törvény szabályozta, illetőleg kifejezetten megjelölte azt a néhány speciális esetet, ahol kivételesen az Mt. alkalmazandó (ilyenek voltak a betegszabadság, a szülési szabadság, a kártérítési felelősség, levonás a tanulói juttatásból, a jogalap nélküli kifizetés, az érdekvédelem témakörére vonatkozó egyes rendelkezések).

A főszabály a szakképzési munkaszerződésre vonatkozóan, hogy arra az Mt.-nek a munkaszerződésre vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni, kivéve azokat az eseteket, amelyeket az Szkt. külön, attól eltérően kezel.

Milyen munkajogi területekkel találkozik tehát és milyen munkajogi fogalmakkal kell tisztában lennie a duális képzőhelynek munkáltatóként a szakképzési munkaszerződéssel foglalkoztatott tanulót, illetve képzésben részt vevő személyt, azaz a szakmát tanulót illetően?

A következő tábla összefoglalóan mutatja be, de a következőkben részletesebben is körbejárjuk ezeket a témaköröket, különös tekintettel arra a kérdésre, mely eseteket illetően kell egyértelműen csak az Szkt. vagy az Mt. rendelkezéseit alkalmazni, és hol kell együttesen figyelembe venni a két jogszabályt.

Szakképzési munkaviszony létesítése	Szkt. és Mt. együttesen
Szakképzési munkaviszony megszűnése	Szkt.
Szakképzési munkaviszony megszüntetése	Szkt.
Szakképzési munkaszerződés tartalma	Szkt.
Munkaidő, pihenőidő	Szkt.
Mentesülés a munkavégzési és rendelkezésre állási kötelezettség alól	Szkt. és Mt. együttesen
Szabadság	Szkt. (saját dolgozó képzésénél az Mt. is)
Betegszabadság	Mt.
Munka díjazása	Szkt. (saját dolgozó képzésénél az Mt. is)
Kártérítési felelősség	Szkt.
Kollektív szerződés, érdekvédelem	Szkt. és Mt. együttesen

3.2. Jogviszonyok a szakmai oktatásban

A megújult szakképzési rendszerben a szakmát tanuló fiataloké és felnőttek részvétele egyaránt biztosított: tanulói, illetve felnőttképzési jogviszonyban. A tanulói jogviszony a szakképző intézmény és a tanuló között, a felnőttképzési jogviszony a szakképző intézmény, illetve a felnőttképző és a képzésben részt vevő személy között jön létre. Fontos, hogy a szakképzési jogszabályok külön említik és kezelik a két jogviszonyt és számos (zömmel munkajogi) esetben különböző rendelkezések vonatkoznak az egyikre és a másikra.

Tanulói jogviszony

Tanulói jogviszony tanköteles kiskorúval, továbbá a nappali rendszerű szakmai oktatásban részt vevő tanulóval hozható létre annak a tanévnek az utolsó napjáig, amelyben a tanuló **a 25. életévét betölti**.

A tanulói jogviszony a szakképző intézménybe történő felvétellel vagy átvétellel keletkezik, amely jelentkezés alapján történik. **A tanulói jogviszony a beiratás napján jön létre**, a tanulót a tanulói jogviszonyon alapuló jogok és kötelességek ettől az időponttól kezdve illetik meg és terhelik.

A tanulói jogviszony megszűnésének az Szkt. -ben ismertetett eseteit azért fontos szem előtt tartania a duális képzőhelynek, mert ezek a szakképzési munkaszerződés megszűnését is maguk után vonják (a tanulói jogviszony, illetve a felnőttképzési jogviszony megszűnésétől számított 30. napon, ha a szakmát tanuló a tanulmányait más szakképző intézményben nem folytatja).

Felnőttképzési jogviszony

A **25. életévét betöltött**, képzésben részt vevő személy **felnőttképzési jogviszonyban** tanul a szakképzésben. Fontos megjegyezni, hogy bár az elnevezés a korábbi képzési rendszer egy

másik képzési formájára utal, a szakmát tanuló utóbbi jogviszonyban is iskolai rendszerű oktatásban vesz részt. A felnőttképzési jogviszony a szakképző intézmény vagy a felnőttképző és a képzésben részt vevő személy között jön létre, amelyben a képzés a képzésben részt vevő személy **sajátos elfoglaltságához, egyedi életkörülményeihez igazodóan** valósul meg. A szakképző intézménynek a szakmai programjában meghatározottak szerint be kell számítani a korábban folytatott tanulmányokat, a megszerzett ismereteket és gyakorlatot az adott szakmai oktatásra, illetve szakmai képzésre előírt - megegyező tartalmú - követelmények teljesítésébe. A beszámítás alapján a szakmát tanuló a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítheti. Jellemzően a szakirányú oktatást megelőző ágazati oktatási szakasz, illetve az ágazati alapvizsga tekinthető teljesítettnek, ez alól kaphat felmentést a szakmát tanuló felnőtt.

Felnőttképzési jogviszony keretében a szakmai oktatás időtartama legfeljebb a negyedére, a kötelező foglalkozások száma legfeljebb a nappali rendszerű szakmai oktatás kötelező foglalkozásai számának 40%-áig csökkenthető. Ez azt jelenti, hogy a Szakmajegyzékben meghatározott időtartamhoz képest akár jóval rövidebb idő alatt is kifuthat egy képzés, például 2 év helyett 1 év alatt.

3.3. Szakirányú oktatás a duális képzőhelyen, a szakképzési munkaszerződés

A megújult rendszerben is megmaradtak bizonyos eljárások: ilyen a szakmát tanulóval köthető szakképzési munkaszerződésre vonatkozó *számszerű korlát* a duális képzőhelyek bizonyos csoportját illetően, illetve az olyan lehetőségek, mint a *szakképzési előszerződés* rendszere vagy a szakképzési munkaszerződés megkötését megelőzően folytatható *kiválasztási eljárás* – ezeket természetesen már a szakképzési munkaszerződés viszonylatában kell alkalmazni. Szakképzési munkaszerződés köthető **a szakirányú oktatás (akár teljes) időtartamára vagy naptári évente egy alkalommal, legalább 4 és legfeljebb 12 hét egybefüggő időszakra** – utóbbi jellemzően a nyári egybefüggő gyakorlatra, illetve a tömbösítetten megszervezhető szakirányú oktatásra (pl. technikus képzés). (Az ún. rövid ciklusú szakképzési munkaszerződés speciális munkaügyi kérdéseit a 3.3.5 fejezet részletesen is tárgyalja.)

A szakképzési munkaszerződés határozott idejű munkaszerződés, amelyet a fentiek szerinti időtartamra lehet megkötni. Az Mt. által a normál munkaviszony létesítésekor lehetővé tett próbaidő rendszerét a szakképzési munkaszerződés esetében nem lehet alkalmazni.

3.3.1. Szakképzési előszerződés

A szakképzési előszerződés már a szakirányú oktatást megelőzően megköthető. Célja a korai elköteleződés a szakképzési munkaszerződés megkötésére az erre kész duális képzőhelyek, illetve a szakmát tanulók oldaláról már az ágazati alapoktatás időszakában vagy a szakmát tanuló szakképzésbe való belépése előtt. Ha a felek a szakképzési munkaszerződést a tervezettek szerint megkötik, az előszerződés megszűnik. Ha erre mégsem kerül sor,

az előszerződés is a törvényben a szakképzési munkaszerződés megszűnésére vonatkozó feltételekkel szűnik meg.

Fontos értéke az előszerződésnek, hogy az ezzel rendelkezőt azonos eredmény esetén előnyben kell részesíteni a szakképző intézmény által meghirdetett képzések felvételi eljárásában.

3.3.2. A szakképzési munkaszerződés megkötésének feltételei - duális képzőhely

A korábbi rendszerhez hasonlóan most is van mennyiségi korlátozás, azaz bizonyos típusú és nagyságú duális képzőhelyek esetén limitált a megköthető szakképzési munkaszerződések száma: 12-nél több szakképzési munkaszerződés a megkötés évét megelőző év **átlagos statisztikai állományi létszámának legfeljebb 30%-áig köthető**. A korlát alól kivételt képeznek a nagyvállalatok, illetve azok a gazdálkodó szervezetek, amelyek a jogszabályban leírt speciális módon a saját dolgozóik szakirányú oktatását vállalják (*Szkr. 248. [1] bekezdés*).

A számításnál nem kell figyelembe venni a rövid ciklusú szakképzési munkaszerződések számát (a legalább 4 és legfeljebb 12 hét egybefüggő időszakra kötötteket), illetve az átlagos állományi létszámba nem lehet beleszámítani a szakképzési munkaszerződéssel rendelkező tanulókat. Emellett a tanműhely-létesítési vagy -fejlesztési támogatásban részesülő szervezetek fenntartási kötelezettsége esetén az ez alapján meghatározott szám felülírja a fenti korlátot (*Szkr. 247. §*).

Ágazati képzőközpont és tudásközpont esetében a megköthető szakképzési munkaszerződések számát az egyes tagok által külön-külön és központok által megköthető szerződések összeszámításával kell meghatározni.

Az átmeneti időszakban, amíg a két (kifutó és új) rendszer párhuzamosan fut, e két szerződéstípust külön kell kezelni: a régi OKJ szerinti képzések esetében megköthető tanulószereződések számát a szakképzési munkaszerződések megkötésekor nem kell figyelembe venni. Ezekre továbbra is a 2011-es szakképzési törvény szerinti „12 fős szabály” vonatkozik. Esetükben a korábbi szabályozásnak megfelelően 12-nél több tanulószereződés akkor köthető, ha a nyilvántartást vezető szerv (azaz a MESZK területi szerve) igazolást állít ki arról, hogy más gyakorlati képzést szervező szervezet nem tud gyakorlati képzőhelyet biztosítani. A hatályos tanulószereződések számába nem számít bele a halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) és a sajátos nevelési igényű (SNI) tanulóval kötött tanulószereződés.

3.3.3. A szakképzési munkaszerződés megkötésének feltételei - szakmát tanuló

Szakképzési munkaszerződés azzal a tanulóval, illetve a képzésben részt vevő személlyel, azaz szakmát tanulóval köthető, aki a szakmára előírt egészségügyi feltételeknek és pályaaalkalmassági követelményeknek megfelel. Szerződéskötő fél munkavállalóként a 15. életévét betöltött tanuló is lehet (ez eltér az Mt.-ben meghatározottaktól, ahol az alsó korhatár a 16. életév), de a szakmát tanuló egyidejűleg csak egy szakképzési munkaszerződéssel rendelkezhet. Ez utóbbiban nincs változás a korábbi rendszerhez képest, hiszen a tanulóknak tanulószereződése is csak egy lehet egyidejűleg.

A jogszabály részletesen meghatározza a szakképzési munkaszerződés kötelező tartalmi elemeit (*Szkr. 250. §*), amelyeknek kötelezően szerepelniük kell a saját dolgozó képzése esetén a módosított munkaszerződésben is (*Szkr. 248. § [2] bekezdés*).

3.3.4. A szakképzési munkaszerződés megszűnése és megszüntetése

A szakképzési szabályozás rendelkezik azokról az esetekről, amikor a szakképzési munkaszerződés a **törvény erejénél fogva** megszűnik (Szkt. 87. §). Ezek közül kiemelendő a sikeres szakmai vizsga esete (a megszűnés a vizsga letétele hónapjának utolsó napjához kapcsolódik), hiszen ez a szakirányú oktatás végső célja.

Természetesen a szakképzési munkaszerződés egy normál munkaszerződéshez hasonlóan a **felek egyoldalú akaratából** is megszűnhet, felmondással vagy azonnal hatályú felmondással. Az Szkt. egyértelműen meghatározza, hogy a megszüntetésnél milyen esetkörökben, milyen szabályok szerint kell eljárni és azt is kimondja, hogy mind a felmondást, mind az azonnali hatályú felmondást indokolni kell (Szkt. 88. §). Ez azért fontos, mert az Mt. alapján létezik a határozott idejű munkaviszony indoklás nélküli azonnali hatályú felmondásának esete is, ezt azonban a szakképzési munkaszerződés esetén éppen az indoklási kötelezettség miatt nem lehet alkalmazni.

3.3.5. A szakképzési munkaszerződésből fakadó jogok és kötelezettségek

A szakképzési munkaszerződéssel a tanuló teljes napi munkaideje **nem haladhatja meg a 8 órát, fiatal munkavállaló esetében a 7 órát**. A napi munkaidő minimuma nincs meghatározva, ez több tényezőtől is függhet, így a szakképző intézmény és a duális képzőhely által közösen elfogadott képzési programban lefektetett tananyagfelosztástól, illetve attól is, hogy a szakmát tanulónak van-e esetleg más munkáltatóval fennálló, foglalkoztatásra irányuló jogviszonya is. Fontos azonban szem előtt tartani, hogy nem szervezhető ún. vegyes nap (tehát amikor egyazon munkanapon iskolai és duális képzőhelyen teljesített foglalkozás is van).

Fontos eltérés az Mt. előírásaitól, hogy a tanuló számára legfeljebb kéthetes **munkaidőkeret** lehet elrendelni, **rendkívüli munkaidőt** pedig egyáltalán nem (Szkt. 78. §). Ha a napi munkaidő a négy és fél órát, illetve a hat órát meghaladja, munkaközi szünetet kell biztosítani (Szkt. 84. §).

A szakmát tanuló a fent meghatározott munkaidejében kizárólag a szakirányú oktatáshoz kapcsolódóan meghatározott feladat ellátására kötelezhető (Szkt. 79. § [2] bekezdés).

A szakképzési munkaszerződés esetén a szabadság kiadásának feltételei alapvetően az Mt. szerinti **szabadság kiadásának** szabályain alapulnak. A legfontosabb megállapítások a szabadsággal kapcsolatban:

- A szakmát tanulót a 18. életévének betöltése évének utolsó napjáig évente 45 munkanap, ezt követően évente 30 munkanap szabadság illeti meg. Mivel az Szkt. egységesen kezeli az alap- és pótszabadságot, ezért az Mt. pótszabadságait már nem lehet alkalmazni.
- A szabadság kiadásánál figyelemmel kell lenni az őszi, téli, tavaszi és nyári szünet rendjére, azaz a szabadságot elsősorban a szünet idejére kell kiadni. A nyári szünetben legalább 15 munkanap szabadságot a tanuló kérésének megfelelő időpontban egybefüggően kell kiadni.
- A szabadságot ki kell adni, az Mt. alapján pénzbeli megváltásra csak a munkaviszony megszűnésekor van lehetőség.

A duális képzőhely köteles **mentesíteni a szakmát tanulót a munkavégzési kötelezettség alól** a jogszabályban meghatározott esetekben, azaz egyebek mellett az iskolai tanítási napokon és rendezvényeken, a szakmai vizsgára való felkészülés céljából, és magukon a vizsgana-

pokon. Emellett minden olyan esetben is, amikor a munkajogi szabályok szerint a munkavállaló mentesül a munkavégzési kötelezettség alól (Szkt. 84. § [6] bekezdés; Szkr. 252/B. §).

A **betegszabadságot** illetően a szakképzési munkaszerződés esetében is az Mt. rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni. A szakmát tanuló a betegség miatti keresőképtelenség tartamára naptári évenként 15 munkanap betegszabadságra jogosult, amelynek időarányos része jár, ha a szakképzési munkaszerződést év közben kötik. Fontos, hogy betegszabadságot a munkaidő-beosztás szerinti munkanapokra kell kiadni. Betegszabadság jár az iskolai napokra eső keresőképtelenség idejére is.

A jogszabály pontosan meghatározza a **szakképzési munkaszerződés alapján kifizetett munkabér** havi mértékének minimumát és maximumát, amely – a tanuló és a duális képzőhely megállapodása alapján – 2022. január 1-jétől nem a minimálbérhez igazodik, hanem a szakirányú oktatás központi költségvetéséről szóló törvényben meghatározott *önköltségéhez*. Így a szakképzési munkabér az önköltség egyhavi összege, de legfeljebb 168%-a; ez 2022. január 1-jétől 100.000 és 168.000 forint közötti összeget jelent havonta. (Szkr. 253. §). A munkabér megállapításánál nincs differenciálás a napi munkaidő, illetve a szakirányú oktatás képzési program szerinti megosztása alapján, mert az a szakmát tanulót teljes hónapra illeti meg. Ezt fontos szem előtt tartani az egy napra járó munkabér megállapításánál - betegszabadság, igazolatlan hiányzás stb. esetében. A munkabér megállapításánál azonban figyelembe kell venni a szakmát tanuló szakmai felkészültségét és tanulmányi eredményeit.

A szakmát tanuló által választott szakmához szükséges szakképzettséggel betöltött munkakörben foglalkoztatottak részére biztosított juttatások (munkaruha, kedvezményes étkeztetés, útiköltség-térítés, egyéni védőfelszerelés, cafeteria) a szakmát tanulót is megilletik **egyéb juttatásként**, de legfeljebb évente a szakirányú oktatás központi költségvetéséről szóló törvényben meghatározott önköltsége egyhavi összegének 168%-áig kell biztosítani. Az egyéb juttatásra a szakmát tanuló az általa ledolgozott napokra tekintettel arányosan jogosult. A szakképzési munkaszerződés alapján a szakmát tanulónak az Szkt. és az Szkr. alapján meghatározott mértékben kifizetett munkabér és a minimálbért meg nem haladó mértékű más pénzbeli és nem pénzbeli juttatás **adómentes** (Szja tv. 1. sz. melléklet 4.11 pont). A szakképzési munkaszerződés alapján kifizetett díjazásból a kifizetőnek 18,5% társadalombiztosítási járulékot kell megállapítania, bevallania és megfizetnie. A kifizetőnek nem keletkezik szociális hozzájárulási adó fizetésére -kötelezettsége a szakképzési munkaszerződés alapján létrejött jogviszonyra tekintettel.

A szakmát tanuló és a duális képzőhely **kártérítési felelősségére** a jogszabály külön rendelkezéseket fogalmaz meg, amelyek alapján a kártérítésre a Polgári Törvénykönyvet (Ptk.) kell alkalmazni (Szkt. 86. §). A tanuló által fizetendő kártérítés mértéke mellett arról is rendelkezik, hogy a duális képzőhely a felelőssége alól csak akkor mentesül, ha bizonyítja, hogy a kárt a működési körén kívül eső elháríthatatlan ok idézte elő, illetve, ha a kárt a károsult elháríthatatlan magatartása okozta.

Az Szkt. előírásai alapján az Mt.-nek bizonyos jogokra és kötelezettségekre vonatkozó rendelkezései egyáltalán nem (pl. tanulmányi szerződés) vagy korlátozással (pl. kollektív szerződés) alkalmazhatók (Szkt. 83. § [6] bekezdés).

A szakképzési munkaszerződés alapján folyó szakirányú oktatás esetén a szakmát tanuló munkaviszonyban álló, biztosított személynek minősül. A biztosított bejelentést a T1041 számú adatlapon kell benyújtani, amelyhez 1101-es kódot kell feltüntetni.

Az ún. **rövid ciklusú munkaszerződések** esetében a vonatkozó munkajogi előírásokat, így a szabadságra, betegszabadságra vonatkozó rendelkezéseket a létrejövő munkaviszony időtartamának megfelelően időarányosan kell alkalmazni. Fontos, hogy a szakirányú oktatás még a minimális időre, azaz 4 hétre megkötött szakképzési munkaszerződések esetében is képzési program alapján zajlik, továbbá jár az időarányos szabadság és betegszabadság, illetve a ki nem adott szabadság csak a munkaviszony megszűnésekor váltható meg. A kéthetes munkaidőkeret alkalmazása ebben az esetben nem életszerű, de nem is tiltott. Arra azonban nincs lehetőség, hogy a jogszabályban meghatározott minimális időtartamra kötött szakképzési munkaszerződést előbb felmondják, mert ebben az esetben a 4 hétre kidolgozott képzési program alapján folytatandó szakirányú oktatási rész nem minősül teljesítettnek. Különösen abban az esetben, ha a munkáltató már a munkaviszony megkötésekor tudja, hogy meg fogja szüntetni a szakképzési munkaszerződést még a 4 hét letelte előtt, úgy ez nem felel meg a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének és felvetheti a joggal való visszaélés lehetőségét is a munkáltató részéről.

3.3.6. Külön rendelkezések a felnőttképzési jogviszonyban szakmát tanulókról

Fontos sajátossága az új szakképzési rendszernek, hogy támogatja a **saját munkavállaló képzésének** egyszerűbb megvalósítását. A szakirányú oktatás ugyanis a képzésben részt vevő személy foglalkoztatójánál akár nyilvántartásba vétel nélkül, a szakképző intézménnyel közösen elfogadott képzési program alapján is teljesíthető, ha a jogszabályban nevesített négy feltétel együttesen teljesül (*Szkr. 248. § [1] bekezdés*). Ilyen esetben kötelező módosítani a már meglévő munkaszerződést a szakképzési munkaszerződés tartalmi elemeinek szerepeltetésével (*Szkr. 248. § [2] bekezdés*). Ha a képzésben részt vevő személy az eredeti munkaköri feladatait is ellátja, a munkaszerződésben meg kell határozni a munkaköri feladatokra és a szakképzésben való részvételre fordítható munkaidő arányát, és ehhez igazodóan a képzésben részt vevőt megillető munkabér, illetve szabadság mértékét. Ez azonban nem írja felül azt, hogy a szakképzési szabályozásban megállapított minimális munkabér ebben az esetben is jár a szakirányú oktatásban való részvétel díjazásaként.

Fontos megjegyezni, hogy az utóbbi rendelkezéseket csak abban az esetben lehetséges alkalmazni, ha az eredeti munkaviszony az Mt. szerinti munkaviszony. Ahogy erről már korábban is szó volt, a szakképzési munkaszerződésre vonatkozóan az Szkt. az Mt.-t jelöli meg általános háttérszabálynak. Az Mt. szerinti munkaviszony mellett azonban számos egyéb, munkavégzésre irányuló jogviszony is létezik (egészségügyi szolgálati, közalkalmazotti, köztisztviselői stb.), az ezekről rendelkező jogszabályok bizonyos esetben összhangban vannak az Mt.-vel, de más esetekben egyedi módon szabályozzák a létrejött jogviszonyokat. A MESZK illetékességébe tartozó egészségügyi szakmák oktatása során kiemelt figyelmet kell szentelni az *egészségügyi szolgálati jogviszonyról szóló 2020. évi C. törvénynek*. Saját dolgozó szakirányú oktatása esetében nincs lehetőség a fenti jogszabály alapján létrejött egészségügyi szolgálati munkaszerződés módosítására, azaz az *Szkr. 248. § [2] bekezdésének alkalmazására*. Az *Eszjt.v.*

alapján foglalkoztatott saját dolgozó szakirányú oktatása ezért kizárólag külön szakképzési munkaszerződés alapján valósulhat meg.

Amennyiben a szakképzési munkaszerződés megkötésekor a szakmát tanuló **más munkáltatónál is foglalkoztatott**, a szabadságra és juttatásokra vonatkozó rendelkezéseket a szakképzési munkaszerződés alapján létrejövő munkaviszony időtartamával arányosan kell alkalmazni. Ebben az esetben a bejelentéskor megállapított heti óraszámot kell figyelembe venni.

4. A szakirányú oktatás finanszírozási rendszere

A korábbi adóévekben működő, a duális képzést támogató finanszírozási rendszer 2022. január 1-jével átalakult. 2021. december 31-ig a képzésben részt vevő szervezetek a szakképzési hozzájárulási adónemen keresztül járultak hozzá a szakképzés, valamint a felsőoktatási duális képzés és gyakorlati képzés finanszírozásához, illetve a duális képzés költségeinek fedezetére a szakképzési hozzájárulás adónemből érvényesíthettek adókedvezményt.

2022. január 1-jével megszűnt adónemként a 1,5%-os mértékű szakképzési hozzájárulási kötelezettség, és ettől az időponttól kezdve a duális képzéshez kapcsolódó adókedvezmény a szociális hozzájárulás adónemből érvényesíthető, a korábbi rendszerhez hasonlóan ún. csökkentő tétel formájában. Azok a gazdálkodó szervezetek, akik nem kötelezettek szociális hozzájárulási adó fizetésére, az adókedvezményre adó-visszaigénylés keretében jogosultak. Ugyanezen a módon érvényesíthető a fizetendő szociális hozzájárulási adó mértékét meghaladó adókedvezmény is.

4.1. A duális képzés adókedvezményének érvényesíthetősége

Az adókedvezmény igénybevételével kapcsolatos részleteket a fentieknek megfelelően 2022. január 1-jétől már nem az Szkt. írja elő, hanem a Szocvo tv. A szabályozás kimondja, hogy az adókedvezmény *munkanapokra* vehető igénybe, de ez alól kivételt képez a szakképző intézményben, illetve a szakiskolában teljesített oktatási nap és az olyan munkanap, amelyre tekintettel a szakmát tanuló munkabérré nem jogosult.

A szakképzés valamennyi szereplője (a szerződést kötő két fél, illetve a szakképző intézmény) tisztában kell legyen azzal, hogy a szakképzési munkaszerződés a szakirányú oktatás egészére vonatkozik, azaz a duális képzőhelyen és a szakképző intézményben töltött időszakra is, a szakképzési munkaszerződés hatálya alatt a szakmát tanuló folyamatosan munkaviszonyban van. Éppen ezért bizonyos munkajogi kategóriákat tudatosítani kell, egyrészt a szakirányú oktatás megfelelő dokumentálásához, másrészt az elszámolható munkanapok beazonosításához. A szakmát tanuló – a normál munkaviszonyban dolgozókhöz hasonlóan – a munkahelyét jelentő duális képzőhelyen

- dolgozik (és képzésben vesz részt), vagy
- szabadságon (illetve betegszabadságon) van, vagy
- valamilyen okból mentesül a munkavégzés alól.

A szabadsággal érintett munkanapokon a szakmát tanuló munkabérré jogosult, ezen napokra az adókedvezmény érvényesíthető. Szabadság csak a képzési program szerint a duális képzőhelyen teljesítendő napokra adható ki, illetve a tanév rendjében előre meghatározott – így nem oktatási napnak minősülő – tavaszi, nyári, őszi és téli szüneti napokra.

Ez utóbbiától eltér a rendkívüli szünetek kezelése az adókedvezmény igénybevétele szempontjából. Amennyiben az elrendelt rendkívüli szünet oktatási napra esik, nem számolható

el, viszont abban az esetben, ha olyan napra esik, amikor a szakmát tanuló a duális képzőhelyre van beosztva, igen. Ugyanakkor az utóbbi esetben kiadható szabadság a szakmát tanuló számára.

A szakmát tanulót a keresőképtelenség első 15 napjára az Mt. szerinti betegszabadság illeti meg, és a betegszabadság lejártát követően táppénzre jogosult. A keresőképtelenséget a megfelelő orvosi igazolással kell dokumentálni, ennek vonatkoznia kell valamennyi érintett (duális képzőhelyi és iskolai) munkanapra. A keresőképtelenség azon napjaira, amelyet a szakmát tanuló a duális képzőhelyen teljesített volna, az adókedvezmény igénybe vehető, azonban az eredetileg oktatási napra kiadott betegszabadság nem számolható el. A betegszabadságot követő táppénz időszaka már nem számít munkabérré jogosító napnak, ezért erre vonatkozóan az adókedvezmény nem érvényesíthető.

A szakképzési szabályozás külön rendelkezik a munkavégzési és rendelkezésre-állási kötelezettség alóli mentesülés eseteiről (Szkr. 252/B. §). Ezekben az esetekben az elszámolás szempontjából minden esetben meg kell vizsgálni, hogy a munkavégzés alóli mentesülés szakképző intézményben teljesített oktatási napnak minősül-e. Ennek alapján a következő állapítható meg:

Mikor mentesül a szakmát tanuló a rendelkezésre-állási kötelezettség alól?	Adókedvezmény érvényesíthető-e?
a közismereti napokon és olyan oktatási napokon, amikor a szakirányú oktatást a szakképző intézmény végzi	nem
a szakképző intézmény által szervezett rendezvények napján, amelyen minden szakmát tanuló részvétele kötelező	igen
a szakmát tanuló vizsgája napján és a tanulmányokat befejező szakmai vizsgája napján	igen
minden olyan esetben, amikor a munkajogi szabályok szerint a munkavállaló mentesül a munkavégzési kötelezettség alól	attól függően, hogy a szakmát tanuló az adott napon jogosult-e munkabérré az Mt. alapján

A fentiek kívül a szakmát tanulót a szakmai vizsga előtt a szakmai vizsgára való felkészülés céljából egy alkalommal legalább 15 munkanap egybefüggő felkészülési idő illeti meg, tehát ilyenkor is mentesül a munkavégzés alól. Az adókedvezmény elszámolhatósága itt attól függ, hogy a jogszabály által lehetővé tett helyszínek közül melyiken tölti az adott időszakot:

- ha a szakképző intézményben vagy szakiskolában, akkor az adókedvezmény nem vehető igénybe,
- ha vállalati képzőközpontban vagy olyan képzőközpontban, amiben a szakképzési centrum tulajdoni részesedéssel rendelkezik, akkor az adókedvezmény érvényesíthető.

A fentiek szerint megállapított adókedvezményt az állam által, illetve szakképzési megállapodással vagy együttműködési megállapodással rendelkező fenntartó által fenntartott szakkép-

ző intézménnyel tanulói jogviszonyban álló tanulónként, illetve felnőttképzési jogviszonyban álló képzésben részt vevő személyenként, valamint a szakiskolával tanulói jogviszonyban álló tanulónként lehet érvényesíteni.

4.2. A csökkentő tétel kiszámítása szakképzési munkaszerződés után

Az igénybe vehető adókedvezmény napi mértékét a Szochó tv. és az Szkr. pontosan meghatározza. Kiindulási alap a szakirányú oktatásnak a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott önköltsége, amely 2022-ben 1 200 000 Ft/fő/év. Ezt kell megszorozni az ún. szakmai súlysorzóval, amely két tételből tevődik össze: egyrészt az adott szakma ágazatára az Szkr. 332/A. §-ában meghatározott szakmaszorzból, másrészt az évfolyami szorzóból. Az így kiszámolt összeget elosztva az év munkanapjaival, megkapjuk az adott tanévre, adott szakmára vonatkozó adókedvezmény napi értékét. Ez érvényesíthető a fentiek szerint figyelembe vehető munkanapokon.

$$\frac{\text{önköltség költségvetési törvény szerinti összege} \times \text{szakmai súlysorzó}}{\text{az év munkanapjainak száma}} \times \text{elszámolható napok száma}$$

Az adóév munkanapjai kifejezést egységesen kell értelmezni minden adóalanyra, így figyelmen kívül kell hagyni azt, hogy például az egészségügyben július 1-je munkaszüneti nap (Simmelweis Nap).

Amennyiben a szakképzési munkaszerződéssel párhuzamosan a szakmát tanuló *más munkáltatónál is foglalkoztatott*, a fentiekben kiszámolt adócsökkentő tételt a duális képzőhely 50%-ban, azaz fele mértékben érvényesítheti.

A szakiskolai tanulók szakirányú oktatása kapcsán a duális képzőhelyek nem az általános szabályok szerint érvényesíthetik az adócsökkentő tételt. Esetükben az a szakirányú oktatás önköltségéhez – szakmától és évfolyamtól függetlenül – egységesen 1,5-es súlysorzót kell alkalmazni (Szkr. 332/A. § (4) bekezdés).

4.3. Csökkentő tétel érvényesítése a kifutó rendszerben tanuló szerződés és együttműködési megállapodás alapján

A korábbi OKJ-s, kifutó képzési rendszerben megkötött tanuló szerződés és az együttműködési megállapodás után is érvényesíthető az adókedvezmény, de már az új szabályok szerint [Szochó tv. 36/D. § (1) bekezdés a) és b) pont].

A **tanuló szerződés** utáni adókedvezmény elszámolásánál hasonló módszertant kell követni, mint a szakképzési munkaszerződések esetében. Az önköltség éves összege ugyanaz

(1 200 000 forint), azonban az adókedvezmény megállapítása során ezt az összeget a szakmaszoró helyett kizárólag a **Szkr. 4/A. melléklete szerinti szakmánkénti súlyszorzókkal** kell megszorozni és ebből meghatározni az egy munkanapra jutó összeget. Az elszámolás lehetősége a 2011-es szakképzési törvény szabályai szerint megkötött *együttműködési megállapodás* keretében folyó kifutó képzések esetében is adott a 2021-es adóévtől. A bruttó kötelezettség az önköltségen alapuló adókedvezmény 70%-ával csökkenthető, ha az együttműködési megállapodás tartalmazza a gyakorlati képzésben érintett tanuló természetes személyazonosító adatait. Az adóév munkanapjai közül csak azon napok vehetők figyelembe, amelyek átlagában a gyakorlattal lefedett időszak eléri a napi 7 órát. A bruttó kötelezettség csökkentésénél alkalmazandó súlyszorzó mértéke egységesen – szakmától függetlenül – 1,0.

4.4. Csökkentő tétel érvényesítése hallgatói munkaszerződés alapján

A szakképzési hozzájárulási kötelezettség csökkenthető hallgatónként a felsőoktatási törvény szerinti duális képzés és a gyakorlatigényes alapképzési szak **arányosított alapnormatívája** alapján az egy munkanapra vetített mérték és az adóévben ténylegesen teljesített **képzési napok** számának szorzataként számított összegével (*Szocho tv. 17/A. § (1) bekezdés c) pont*).

Ez esetben is a költségvetési törvény állapítja meg az alapnormatíva mértékét, amely **650 000 Ft/fő/év**. A hallgatói munkaszerződés esetében a súlyszorzót a szabályozás képzési területenként határozza meg (*új jogszabályi hely 2022. január 1-jétől: 230/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet 19. §*).

4.5. A sikerdíj érvényesítése

Abban az esetben, ha a szakmát tanuló sikeres szakmai vizsgát tesz, a duális képzőhelyet további adókedvezmény, ún. sikerdíj illeti meg, amely a képzési idő időtartama alatt – a szakképzési munkaszerződés, illetve a tanuló szerződés után – 2021. január 1-jétől érvényesített **összes adókedvezmény 20%-a**. A sikerdíj érvényesítésének feltétele, hogy **legalább 6 hónap időtartamban** álljon fenn a felek között a szakképzési munkaszerződés, illetve a tanuló szerződés alapján létrejött jogviszony. Az akkreditált vizsgaközpont a szakmát tanuló sikeres szakmai vizsgájáról igazolást kell kiállítson, és azt meg kell küldenie a duális képzőhely számára a sikeres szakmai vizsgát követő 15 napon belül (*Szkr. 332/D. §*).

A rövid ciklusú, legalább 4 és legfeljebb 12 hétre kötött szakképzési munkaszerződések után – tekintettel arra, hogy azok időtartama nem éri el a 6 hónapot – a sikerdíj nem számolható el.

5. Jogszabályi háttér

1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról
1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről
1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról
1996. évi LXXXI. törvény a társasági adóról és az osztalékadóról
1999. évi CXXI. törvény a gazdasági kamarákról
2004. évi XXXIV. törvény a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról
2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról
2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
2013. évi LXXVII. törvény a felnőttképzésről
2016. évi CL. törvény az általános közgazgatási rendtartásról
2018. évi LII. törvény a szociális hozzájárulási adóról
2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről
2020. évi C. törvény az egészségügyi szolgálati jogviszonyról szóló
11/2020. (II. 7.) kormányrendelet a felnőttképzésről szóló törvény végrehajtásáról
12/2020. (II. 7.) kormányrendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról
100/1997. kormányrendelet az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról
229/2012. (VIII. 28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
230/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a felsőoktatási szakképzésről és a felsőoktatási képzéshez kapcsolódó szakmai gyakorlat egyes kérdéseiről

6. Hasznos linkek, honlapok

<http://www.meszk.hu>

<https://hivatasunk.hu>

www.meszkeszir.hu

<https://ikk.hu>

<https://szakkepzes.ikk.hu>

<https://szakkepesesites.ikk.hu>

<https://www.nive.hu>

<https://palyaorientacio.nive.hu>

<https://www.nav.gov.hu>

<https://www.nak.hu>

<https://mkik.hu>

<https://dualis.mkik.hu>

<https://szakmavilag.hu>

<https://akt.mkik.hu>

<https://www.mgyk.hu>

Hivatásunk különszám
Online tájékoztató kiadvány
Kiadja a Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara
Székhely: 1087 Budapest, Könyves Kálmán krt. 76.
Levelezési cím: 1438 Budapest, Pf. 350.
Felelős kiadó és szerkesztő: Dr. Balogh Zoltán
ISSN 1787-8578 (Nyomtatott)
ISSN 2498-6631 (Online)
www.meszk.hu

